

CARLOS CASARES: A VIDA COMO ESCRITURA

Ramón Loureiro
Academia Auriense-Mindoniense de San Rosendo

Resumo: Carlos Casares, un narrador excepcional que xa conta cun lugar propio na historia da literatura, encarnou en si mesmo o mellor da alma inmortal de Galicia. Viviu entregado ao empeño de contribuír, a través das palabras, á construción do futuro do país. A xenerosidade foi, para el, unha maneira de existir.

Abstract: Carlos Casares was an exceptional narrator who already has his own place in the history of literature. He has come to embody in himself the best of the immortal soul of Galicia. By using words he made a big effort to contribute to the construction of the country's future. For Carlos Casares, being generous was a way of existing.

Palabras chave: Carlos Casares, Historia, legado, literatura, país, Galicia, alma, xenerosidade, libro, xornal.

Key words: Carlos Casares, History, legacy, literature, country, Galicia, soul, generosity, book, newspaper.

Casares non foi só unha das figuras centrais da cultura galega. En realidade foi unha figura fundamental na historia do país, ademais dunha verdadeira ponte con todas as grandes culturas deste tempo de ferro que nos tocou vivir. Importa subliñar isto, sen máis demora, para entender por que é necesario tomar unha certa distancia coa que poder contemplar o seu legado na súa auténtica dimensión. E convén ter moi presente en todo momento que, grazas ao seu paso polo mundo, unha gran parte das cousas que nós amamos –e, sen ir máis lonxe, da literatura en lingua galega– correron unha sorte inmensamente mellor da que sen dúbida lles estaría reservada se non tivese existido el.

Digo isto porque creo que é importante lembrar que sendo, por riba de calquera outra cousa, un escritor, Casares foi moito máis ca iso: foi sobre todo –cando menos na miña opinión particular, necesariamente moi modesta– quen encarnou,

como xa fixeran todo canto estivo na súa man por encarnar todos os grandes galeguistas históricos que o precederon, o mellor da alma inmortal de Galicia.

Poderán vostedes pensar, quizais, escoitando afirmacións coma esta, que ás veces o afecto persoal polo amigo que marchou nos impide, aos devotos de Carlos, ser obxectivos. Pero créanme se lles digo que non é así. Estas palabras, que son miñas pero que poderían ser tamén de moitos outros –dos que saben dicir isto mesmo de maneira ben máis brillante cá min–, nacen do desexo de permanecer fiel á verdade, que é un costume que se está perdendo. E xorden, sobre todo, do desexo de dar testemuño do que un viu. Porque un, que habita a vocación de vivir sempre cos ollos abertos, entende perfectamente que contar é un destino, tamén.

Naturalmente, Casares non procede da nada. En contra desa superstición moderna que considera que un gran creador é a fonte da que nace un inmenso río, eu estou convencido de que non é así. Na miña opinión particular, un gran creador como Casares non é un manancial, senón un inmenso océano. Un océano ao que veñen dar mil ríos que encontran o seu destino nel. Non é un canto profético, senón unha epifanía. É a máis universal das formas da revelación.

Casares, o escritor Carlos Casares, é, en primeiro lugar, fillo dunha das grandes culturas de Occidente. Dunha cultura que habita as terras nas que, como lle sentín dicir un día a Antonio Tabucchi, Europa non remata, senón comeza. Da cultura situada na fin do Camiño das Estrelas –do Río Branco do Firmamento–, onde rematan as grandes peregrinacións.

E ante todo, na cerna da súa alma, e incluso á marxe da súa condición de escritor e de lector –máis alá, quero dicir, dese inmenso prodixio que é a escritura, extraordinaria maxia que permite que as cousas existan polo mero feito de contalas con palabras que se escriben nun papel–, Casares é fillo dunha longa estirpe de grandes contadores de historias. Unha estirpe, verdadeira aristocracia da oralidade, na que tamén brilla, e con luz propia –todo sexa dito de paso–, o seu irmán, Xavier. E moitos dos seus máis grandes amigos, como Basilio Losada.

Casares era –e sen dúbida segue sendo na outra beira do río, alá onde el xa sabe o que antes ou despois tamén acabaremos sabendo nós– un narrador excepcional, un contador de historias fóra do común.

E un conversador magnífico. Nunca me canso de repetir ata que punto era fascinante escoitalo falar –por exemplo fronte ao Cantábrico, nos Encontros de Verines, no medio da noite, nunha tertulia de madrugada–, e comprobar como, mentres el falaba, todas aquelas cousas que ía contando –desde o seu descubrimento de Torga ata algunha aventura en Suecia ou unha viaxe en tren, pasando naturalmente polos seus días de infancia, patria de todo escritor– pasaban a converterse en momentos cruciais da nosa propia existencia, ata o extremo de que un acababa sentindo que tamén el tiña compartido aqueles veráns na casa do seu

señor tío o Abade de Beiro, un verdadeiro pazo do Ourense rural cheo de misterio e de latíns; ou que estaba con Carlos cando algún dos seus amigos recibiu a noticia de que a Academia Sueca lle acababa de conceder o Premio Nobel de Literatura.

Hoxe sabemos que todo canto Carlos contaba –e por suposto canto escribía– era sempre verdade. En especial, o que habita ese prodixioso territorio que se deu en chamar ficción. Maiormente porque tamén os sonhos son verdade sempre, sobre todo se os contan como os contaba el.

Se me permiten vosas señorías un pequeno recordo persoal, quería lembrar eu hoxe, tamén, a primeira vez que lin a Casares. Tiña eu moi poucos anos. Non sei exactamente cantos, pero desde logo menos de catorce, porque aínda non ía ao instituto.

Na nosa casa matriz, en Sillobre, había unha pequena biblioteca, formada por uns cantos centos de libros en edicións na súa maioría moi modesta, pero moi ben escollidos. Entre eses libros había un exemplar de *Vento ferido* que eu lin fascinado, e que me impresionou profundamente. Daquel libro de Carlos podo dicir, sen esaxerar, que cambiou a miña vida para sempre, porque foi o que me descubriu o verdadeiro rostro da condición humana. (Non sabía eu daquela, por certo, que esa modesta biblioteca, para min un verdadeiro santuario, da nosa casa matriz, da Casa do Forno de Pedre, estaba ubicada na mesma estancia na que nacera eu, e que antes de dedicarse aos libros fora unha das alcobas principais da casa).

Como escritor, Casares traballou sempre cun nivel de esixencia altísimo. Non hai nel obra menor. De todas maneiras, se eu tivese que elixir entre os seus libros, quedaríame con ese primeiro libro seu, con *Vento ferido*, obra que ao meu entender é un dos cumios da literatura atlántica, e tamén c’*Os escuros sonhos de Clío*. Pero quedaría, sobre todo, con *Un país de palabras*.

E, aínda así, déixenme dicirlles unha cousa: o auténtico cumio da literatura de Carlos (e conste que isto tamén é unha opinión persoal, eh?, como diría Sebastião Salgado, eu non quero convencer a ninguén) está na súa columna de cada día no periódico. Esa columna na que el ía convertendo a literatura en vida... e a vida en literatura. A marabillosa columna de Carlos Casares, que fixo que durante anos e anos todos os días houbese nas nosas vidas algo fermoso, non só foi papel e tinta.

Está escrita na eternidade. E xa o tempo dirá se me equivoco ou non. En calquera caso, isto é o que penso. E o que quería compartir con vostedes aquí –na Real Academia Galega, nesta catedral feita de palabras, neste reino fundado sobre a memoria, a ensoñación e a poesía– ao tempo que lles digo, amigos meus, como Cunqueiro dicía, “grazas; verdadeiramente moitas grazas”. E desculpen a emoción.